

BIỂN ĐÔNG NĂM 2025: CHÍNH SÁCH VÀ ĐỘNG THÁI CỦA TRUNG QUỐC

NGUYỄN ĐẠNG LAN ANH*

Tóm tắt: Bài viết phân tích những đặc điểm nổi bật trong chính sách và hành vi của Trung Quốc tại Biển Đông năm 2025. Theo đó, Bắc Kinh tiếp tục duy trì chiến lược vùng xám thông qua phối hợp chặt chẽ giữa hải quân, hải cảnh và dân quân biển nhằm tăng cường “kiểm soát thực tế” trên biển; đồng thời mở rộng mức độ quân sự hóa các cơ sở tiền tiêu và tăng cường sử dụng các biện pháp pháp lý nhằm “luật hóa yêu sách” - một xu hướng được Trung Quốc thúc đẩy liên tục từ năm 2016. Năm 2025 cũng chứng kiến một số thay đổi đáng chú ý, cụ thể là Trung Quốc gia tăng hoạt động “vùng xám” trên thực địa, sử dụng diễn ngôn môi trường như một công cụ để hợp thức hóa yêu sách chủ quyền và mở rộng thực thi quyền tài phán; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ, thiết bị giám sát và phương thức tác chiến mới nhằm kiểm soát không gian biển chiến lược, đặc biệt trong cạnh tranh dưới biển.

Từ khóa: Biển Đông, Trung Quốc, năm 2025

Lĩnh vực nghiên cứu: Chính trị - an ninh

Abstract: This article examines the key features of China’s policies and behaviour in the South China Sea in 2025, highlighting a pattern of both continuity and adjustment. It argues that Beijing continues to pursue its grey-zone strategy through close coordination among the navy, coast guard, and maritime militia to consolidate “actual control” at sea. At the same time, China has expanded the militarisation of its maritime outposts and intensified the use of legal instruments to “legalize its claims,” a trend that has been consistently reinforced since 2016. However, 2025 also witnesses several notable shifts: an escalation in on-the-ground grey-zone activities; the use of environmental discourse as a tool to legitimize sovereignty claims and expand the exercise of jurisdiction; and China’s accelerated adoption of advanced technologies, surveillance systems, and emerging operational capabilities to dominate strategic maritime spaces-especially in the undersea domain amid growing competition.

Keywords: East Sea/South China Sea, China, 2025, 2026

(Ngày nhận bài: 4/12/2025; ngày gửi phản biện: 5/12/2025; ngày duyệt bài: 15/12/2025)

Mở đầu

Trong bối cảnh môi trường an ninh quốc tế và khu vực ngày càng phức tạp, Biển Đông năm 2025 tiếp tục chứng kiến mức độ căng thẳng gia tăng, cùng sự cạnh tranh

* TS., Viện Nghiên cứu Châu Á - Thái Bình Dương, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam
Email: nguyendanglananh@gmail.com

chiến lược, ngoại giao, pháp lý và thông tin giữa Trung Quốc và các quốc gia liên quan. Đối với Trung Quốc, các động thái trong năm 2025 cho thấy nước này vẫn duy trì các biện pháp nhằm củng cố yêu sách, đồng thời có sự điều chỉnh quan trọng trong cách thức và công cụ triển khai. Bài viết phân tích những đặc điểm nổi bật trong chính sách và hành vi của Trung Quốc đối với vấn đề Biển Đông, qua đó chỉ ra mục đích của nước này trong việc kết hợp giữa duy trì chiến lược vùng xám với sự phối hợp của ba lực lượng biển; mở rộng mức độ quân sự hóa các cơ sở tiền tiêu; và tiếp tục thúc đẩy “luật hóa yêu sách” thông qua các công cụ pháp lý. Đồng thời, năm 2025 ghi nhận mức độ “xám” trên thực địa tăng lên, sự vận dụng mạnh mẽ diễn ngôn môi trường để hợp thức hóa việc thực thi quyền tài phán, cũng như việc đẩy nhanh ứng dụng công nghệ, thiết bị giám sát và phương thức tác chiến mới trong cạnh tranh không gian dưới biển.

Bài viết gồm 4 phần: phần 1 trình bày về tình hình quốc tế, khu vực và Trung Quốc; phần 2 phân tích tình hình Biển Đông năm 2025, đề cập những điểm tiếp nối cũng như một số điểm mới đáng chú ý trong chính sách và hành vi của Trung Quốc ở Biển Đông; phần 3 đưa ra một số nhận định, phân tích nguyên nhân và đánh giá sự tiếp diễn và biến chuyển này; phần 4 trình bày một số sự kiện đáng chú ý và dự báo tình hình Biển Đông năm 2026.

1. Tình hình quốc tế, khu vực và trong nước của Trung Quốc

Năm 2025 diễn ra trong bối cảnh cuộc chiến Nga - Ukraine bước sang năm thứ tư và chưa có dấu hiệu hạ nhiệt. Đối với Trung Quốc, xung đột này vừa tạo ra cơ hội chiến lược khi sự chú ý và nguồn lực của Mỹ và châu Âu bị phân tán, vừa đặt ra thách thức trong bối cảnh phương Tây ngày càng coi các hành vi đơn phương và việc sử dụng sức mạnh để thay đổi nguyên trạng là những mối đe dọa cần phải kiềm chế.

Tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, năm 2025 đánh dấu sự tiếp tục cạnh tranh chiến lược mang tính hệ thống giữa Trung Quốc và Mỹ. Trong năm đầu tiên của nhiệm kỳ thứ 2, chính quyền Tổng thống Donald Trump tiếp tục xem Trung Quốc là đối thủ địa chính trị chính của Mỹ. Tại Đối thoại Shangri-La vào tháng 6/2025, Bộ trưởng Quốc phòng (hiện nay là Bộ trưởng Chiến tranh) Pete Hegseth đã cảnh báo về “mối đe dọa thực sự và có khả năng xảy ra trong tương lai gần” từ Trung Quốc, đồng thời cho rằng “Mỹ có các lợi ích sống còn ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương, coi đây là chiến trường ưu tiên và sẽ kiên quyết bảo vệ những lợi ích đó”¹. Trong năm 2025, Mỹ vẫn duy trì các hoạt động

¹ David Brunnstrom, Idrees Ali và Phil Stewart, “Hegseth tells China in first call that US is not seeking conflict”, *Reuters*, ngày 11/9/2025, <https://www.reuters.com/world/china/hegseth-tells-china-first-call-that-us-is-not-seeking-conflict-2025-09-10/>, truy cập ngày 15/11/2025.

tự do hàng hải (FONOP)², triển khai quân đội và vũ khí thường xuyên tới khu vực, đồng thời gia tăng hiện diện chiến lược tại Philippines nhằm phản ứng nhanh hơn với các hoạt động hải quân của Trung Quốc ở Biển Đông. Mỹ cũng củng cố, mở rộng các mạng lưới liên minh và đối tác do nước này dẫn dắt và tăng cường hỗ trợ an ninh hàng hải cho các nước tuyến đầu ở Biển Đông. Cùng với đó, Philippines nổi lên là một đối tác then chốt của Mỹ với tần suất các cuộc tập trận chung, hoạt động hợp tác hàng hải (MCA) và phối hợp tuần tra gia tăng đáng kể. Washington đẩy mạnh hợp tác quốc phòng trong các khuôn khổ, cấu trúc tiểu đa phương nhằm chia sẻ gánh nặng và gia tăng tính chính danh, nổi bật là các cơ chế hợp tác giữa Mỹ - Nhật Bản - Australia, Mỹ - Nhật Bản - Philippines, Mỹ - Philippines - Australia, Mỹ - Nhật Bản - Australia - Philippines và Mỹ - Canada - Philippines.

Bối cảnh này khiến Biển Đông trở thành một trong những không gian then chốt để Trung Quốc cạnh tranh ảnh hưởng, răn đe và thể hiện khả năng chống lại sức ép của Mỹ, đồng thời duy trì vùng đệm chiến lược trước sự hiện diện ngày càng sâu rộng của các liên minh do Washington dẫn dắt.

Về đối nội, năm 2025, trọng tâm của Trung Quốc vẫn là ổn định chính trị, kiểm soát rủi ro hệ thống. Về kinh tế, Trung Quốc tiếp tục đối mặt với nhiều thách thức như tăng trưởng và sản lượng công nghiệp chậm lại, khủng hoảng bất động sản kéo dài, tiêu dùng yếu và rủi ro thương mại - công nghệ với phương Tây. Trong bối cảnh đó, một mặt, Trung Quốc vừa phải thực hiện các chính sách nhằm ổn định môi trường bên ngoài để tập trung xử lý vấn đề trong nước; mặt khác, các vấn đề chủ quyền và an ninh quốc gia, trong đó có Biển Đông, tiếp tục đóng vai trò là những công cụ quan trọng nhằm củng cố tính chính danh chính trị và duy trì sự ủng hộ trong nước.

Trong năm 2025, Trung Quốc đã có một sự chuyển dịch quan trọng trong việc đánh giá môi trường an ninh tại khu vực châu Á - Thái Bình Dương và cách tiếp cận đối với các vấn đề, quyền và lợi ích trên biển. Điều này thể hiện trong Sách trắng “An ninh quốc gia Trung Quốc trong thời đại mới” được công bố vào tháng 5/2025³. Trong khi Sách trắng năm 2019 mô tả khu vực châu Á - Thái Bình Dương “nhìn

² Aaron-matthew Lariosa, “U.S. Navy Holds South China Sea FONOP at Scarborough Shoal”, *Naval News*, ngày 13/8/2025, <https://www.navalnews.com/naval-news/2025/08/u-s-navy-holds-south-china-sea-phonop-at-scarborough-shoal/>, truy cập ngày 15/11/2025.

³ 新华社, “新时代的中国国家安全” (An ninh quốc gia Trung Quốc trong thời đại mới), *State Council Information Office*, ngày 12/5/2025, http://www.scio.gov.cn/zfbps/zfbps_2279/202505/t20250512_894771.html, truy cập ngày 12/11/2025; Ziya Guo, “What China’s 2025 White Paper Says About Its Maritime Strategy”, *CSIS*, ngày 19/8/2025, <https://www.csis.org/blogs/new-perspectives-asia/what-chinas-2025-white-paper-says-about-its-maritime-strategy>, truy cập ngày 5/12/2025.

chung ổn định”⁴, cho thấy sự đánh giá tương đối lạc quan về môi trường an ninh khu vực, thì Sách trắng năm 2025 nhận định rằng Trung Quốc đang “đối mặt với một môi trường ngày càng phức tạp, với tác động bất lợi đến từ biến động bên ngoài ngày càng sâu sắc...”⁵. Khu vực châu Á - Thái Bình Dương hiện nay, theo Trung Quốc, “đang phải đối diện với những thách thức nghiêm trọng trong việc duy trì ổn định tổng thể” và “đang đứng trước nhiều thách thức an ninh nghiêm trọng” khi “một số vấn đề tồn đọng từ thời Chiến tranh Lạnh chưa được giải quyết có nguy cơ bùng phát trở lại, trong khi các tranh chấp về lãnh thổ và quyền lợi trên biển ngày càng trở nên khó kiểm soát và phức tạp hơn do sự can dự của các lực lượng bên ngoài khu vực”. Theo các nhà phân tích, Sách trắng năm 2025 hàm ý một bối cảnh an ninh biến động và bất ổn hơn⁶.

Đáng chú ý, Sách trắng năm 2025 đã đặt các vấn đề trên biển trong khuôn khổ an ninh quốc gia mang tính “toàn diện, hệ thống”⁷. “Bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ quốc gia và các quyền, lợi ích trên biển” đã được đặt ngang hàng với nhiệm vụ “bảo vệ vị thế cầm quyền của Đảng và chế độ xã hội chủ nghĩa”. Đồng thời, Trung Quốc xác định đây là một trong năm yêu cầu chiến lược nhằm “mang lại sự bảo đảm vững chắc cho tiến trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc diễn ra ổn định và lâu dài”⁸. Cách tiếp cận này đã “trực tiếp đưa các vấn đề biển vào chương trình nghị sự trung tâm và coi đây là một trụ cột then chốt của hệ thống bảo đảm an ninh quốc gia”, và nằm trong “một khuôn khổ mang tính chiến lược và định hướng quản trị toàn diện hơn”⁹.

Với những thay đổi trong nhận định về an ninh khu vực, trong cách tiếp cận với vấn đề trên biển, cùng với tình hình chính trị và kinh tế trong nước năm 2025, Trung Quốc đứng trước các động lực và ràng buộc đan xen, ảnh hưởng phức tạp tới chính sách liên quan đến Biển Đông. Nhu cầu duy trì ổn định trong nước, bảo vệ tính chính danh và hạn chế rủi ro kinh tế buộc Bắc Kinh phải ưu tiên các hình thức kiểm soát dưới ngưỡng xung đột. Đồng thời, quá trình hiện đại hóa quân sự và cạnh tranh chiến lược với Mỹ lại thúc đẩy Trung Quốc mở rộng kiểm soát thực địa và duy trì

⁴ Xinhua, “Full Text: China’s National Defense in the New Era”, *State Council*, ngày 24/7/2019, https://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/201907/24/content_WS5d3941ddc6d08408f502283d.htm l, truy cập ngày 12/11/2025.

⁵ 新华社, “新时代的中国国家安”, tlđđ; Ziya Guo, “What China’s 2025 White Paper Says About Its Maritime Strategy”, tlđđ.

⁶ Ziya Guo, “What China’s 2025 White Paper Says About Its Maritime Strategy”, tlđđ; 新华社, “新时代的中国国家安”, tlđđ.

⁷ 新华社, “新时代的中国国家安”, tlđđ.

⁸ 新华社, “新时代的中国国家安”, tlđđ.

⁹ Ziya Guo, “What China’s 2025 White Paper Says About Its Maritime Strategy”, tlđđ.

không gian chiến lược. Chính sự kết hợp này khiến hành vi của Trung Quốc ở Biển Đông trong năm 2025 vừa mang tính tiếp diễn, vừa có những điều chỉnh quan trọng về công cụ và phương thức.

2. Tình hình Biển Đông năm 2025

1.1. Những điểm tiếp diễn trong chính sách và hành vi của Trung Quốc

Trong năm 2025, trên thực địa, Trung Quốc tiếp tục tiến hành các hoạt động trong chiến thuật “vùng xám có kiểm soát”. Trong suốt tháng 1/2025, các tàu hải cảnh của Trung Quốc và các tàu tuần tra khác tiếp tục hiện diện ngoài khơi Tây Luzon thuộc vùng đặc quyền kinh tế của Philippines. Trong tháng 3/2025, để chặn các tàu của Philippines vào bãi Scarborough, Trung Quốc đã triển khai một tàu chiến cùng năm tàu hải cảnh và bốn tàu dân binh biển tới bãi cạn Scarborough; đồng thời hải cảnh Trung Quốc cùng hai tàu dân binh biển đã xây dựng các rào cản nổi quanh bãi cạn này, trong khi 26 tàu đánh cá Philippines đang có mặt trong khu vực¹⁰. Trong các tháng 4, 5 và 6 liên tiếp xảy ra các cuộc đối đầu và chặn tàu giữa lực lượng hải cảnh của Trung Quốc và tàu của Philippines. Tháng 9 cũng đã xảy ra các va chạm gần Scarborough và 1 thủy thủ Philippines bị thương¹¹, vào tháng 10, tàu Trung Quốc đã phun vòi rồng trực tiếp và đâm vào đuôi của một trong hai tàu của Philippines tại vùng biển gần đảo Thị Tứ¹². Các vụ đụng độ với Philippines - bao gồm sử dụng vòi rồng và đâm va tàu - là sự lặp lại của các chiến thuật không dùng vũ lực trực tiếp từ năm 2023-2024 nhằm ngăn chặn việc tiếp cận của Manila.

Về an ninh quốc phòng, Trung Quốc tiếp tục gia tăng hoạt động quân sự hóa các đảo nhân tạo và biến chúng thành các căn cứ tiền tiêu phục vụ chiến lược A2/AD (chống tiếp cận/chống xâm nhập khu vực) và hoạt động lâu dài. Vào tháng 7/2025, theo tổ chức Sáng kiến minh bạch hàng hải châu Á (AMTI), Trung Quốc tiếp tục hoàn thiện và đưa vào vận hành nhiều cơ sở hạ tầng quân sự ở các tiền đồn này, bao

¹⁰ Mark Ernest Villeza, “PCG: China reinstalls floating barriers in Panatag”, *Philstar*, ngày 26/3/2025, <https://www.philstar.com/headlines/2025/03/26/2431118/pcg-china-reinstalls-floating-barriers-panatag>, truy cập ngày 25/10/2025; Nghiên cứu Biển Đông, “Bản tin tuần Biển Đông (25/03-30/03/2025)”, <https://nghiencuubiendong.vn/ban-tin-tuan-bien-dong-25-03-30-03-2025.56769.aneews>, truy cập ngày 23/10/2025.

¹¹ “China fires water cannon at Philippine ships in South China Sea”, *Reuters*, ngày 16/9/2025, <https://www.reuters.com/world/china/china-fires-water-cannon-philippine-ships-south-china-sea-2025-09-16/>, truy cập ngày 15/10/2025.

¹² “Philippines, China trade accusations over South China Sea vessel clash”, *Reuters*, ngày 12/10/2025, <https://www.reuters.com/world/china/philippines-accuses-china-ramming-vessel-near-disputed-island-tensions-soar-2025-10-12/>, truy cập ngày 15/11/2025.

gồm “cảng, đường băng cỡ lớn, hơn 72 nhà chứa máy bay tiêm kích tại ba căn cứ đảo lớn (đảo Vành Khăn, Chữ Thập và Subi), các bộ phóng tên lửa đất đối không và tên lửa hành trình chống hạm, cùng hệ thống hạ tầng radar, cảm biến và thông tin liên lạc dày đặc”¹³.

Bên cạnh đó, Trung Quốc cũng triển khai khí tài chiến lược đến các thực thể ở Hoàng Sa. Vào tháng 5/2025, các hình ảnh vệ tinh cũng cho thấy Trung Quốc đã triển khai hai máy bay ném bom H-6K, dòng máy bay ném bom tầm xa tiên tiến nhất của Trung Quốc có khả năng phóng tên lửa đạn đạo mang đầu đạn hạt nhân, tại đảo Phú Lâm thuộc quần đảo Hoàng Sa. Đợt triển khai này đánh dấu lần đầu tiên các máy bay ném bom H-6 hạ cánh xuống đảo Phú Lâm kể từ năm 2020¹⁴.

Ngoài ra, năm 2025 chứng kiến các biện pháp hành chính và pháp lý tiếp tục được sử dụng để đẩy mạnh thể chế hóa và thực thi yêu sách ở Biển Đông như tiếp tục đơn phương ban hành lệnh cấm đánh bắt cá¹⁵.

Trên mặt trận pháp lý, ngày 28/2/2025, Trung Quốc lưu hành hai công hàm số D.034/2025 và số D.035/2025 tại Ủy ban Ranh giới Thềm lục địa (CLCS) trong các hồ sơ về ranh giới thềm lục địa mở rộng ngoài 200 hải lý của Malaysia và Philippines¹⁶. Tiếp đó, vào ngày 8/4/2025 và ngày 10/6/2025, Trung Quốc lần lượt lưu hành thêm hai công hàm số D.061/2025¹⁷ và số D.125/2025¹⁸ trong hồ sơ về Ranh giới thềm lục địa mở rộng của Việt Nam. Đáng chú ý, vào ngày 26/8, Chính phủ Trung Quốc đã công bố “Báo cáo đánh giá pháp lý về “tự do hàng hải” của Mỹ”.

¹³ Henry Zwart, “Intelligence reveals scale of China's base-building in the South China Sea”, *ABC*, ngày 30/7/2025, <https://www.abc.net.au/news/2025-07-30/tracking-militarisation-in-the-south-china-sea/105473948>, truy cập ngày 15/10/2025.

¹⁴ Greg Torode, “Exclusive: China's most advanced bombers seen on disputed South China Sea island”, *Reuters*, ngày 28/5/2025, <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/chinas-most-advanced-bombers-seen-disputed-south-china-sea-island-2025-05-28/>, truy cập ngày 15/10/2025.

¹⁵ Thanh Thủy, “Lệnh cấm đánh bắt cá trên Biển Đông của Trung Quốc không có giá trị đối với những khu vực thuộc chủ quyền của Việt Nam trên biển”, *Tổng cục Thủy sản*, ngày 8/5/2025, <https://tongcucthuysan.gov.vn/vi-vn/tin-t%E1%BB%A9c/-tin-v%E1%BA%AFn/doc-tin/022541/2025-05-09/lenh-cam-danh-bat-ca-tren-bien-dong-cua-trung-quoc-khong-co-gia-tri-doi-voi-nhung-khu-vuc-thuoc-chu-quyen-cua-viet-nam-tren-bien>, truy cập ngày 15/10/2025.

¹⁶ Ủy ban Ranh giới Thềm lục địa Liên hợp quốc (CLCS), Công hàm số D.034/2025, https://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/mys_12_12_2019/20250228E.pdf; Công hàm số D.035/2025, https://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/phl1/CHINA_No.D.035_2025_E.pdf, truy cập 1/11/2025.

¹⁷ Ủy ban Ranh giới thềm lục địa Liên hợp quốc (CLCS), Công hàm số D.061/2025, https://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/vnm95_24/D-0612025ChinaCN.pdf, truy cập ngày 1/11/2025.

¹⁸ Ủy ban Ranh giới Thềm lục địa Liên hợp quốc (CLCS), Công hàm số D.125/2025, https://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/vnm95_24/CHINANV12520250610.pdf, truy cập ngày 1/11/2025.

Đây là nghiên cứu chính thức đầu tiên thuộc loại này do Viện Nghiên cứu Các vấn đề biển Trung Quốc trực thuộc Bộ Tài nguyên Thiên nhiên Trung Quốc thực hiện¹⁹. Theo báo cáo, “tự do hàng hải” của Mỹ chứa đựng nhiều khái niệm do Mỹ tự đặt ra, cùng với nhiều tiêu chuẩn Mỹ tự gán cho cái gọi là luật tập quán quốc tế và kết luận rằng hoạt động “tự do hàng hải” do Hải quân Mỹ tiến hành là không có cơ sở pháp lý trong luật pháp quốc tế, phản ánh thói quen của Washington là sử dụng sức mạnh quân sự để gây sức ép với các quốc gia khác²⁰.

1.2. Các điểm mới trong hành vi của Trung Quốc và xu hướng gia tăng trong năm 2025

Năm 2025 chứng kiến những điểm mới trong động thái của Trung Quốc đối với vấn đề Biển Đông và một số xu hướng gia tăng so với các năm trước.

Thứ nhất, mức độ “xám” có dấu hiệu gia tăng. Như trên đã đề cập, về tàn suất, lực lượng hải cảnh và dân quân biển, có sự hỗ trợ của hải quân, đã hiện diện liên tục tại các khu vực tranh chấp như bãi cạn Scarborough, bãi Cỏ Mây và cụm bãi Luconia. Lực lượng hải cảnh Trung Quốc thực hiện tuần tra trung bình 95 tàu/ngày trong nửa đầu năm 2025, gần gấp đôi mức trung bình 48 tàu/ngày mỗi tháng trong giai đoạn từ tháng 8 đến tháng 12/2024²¹. Về cường độ, trong năm 2025, hầu như trung bình tháng nào cũng xảy ra các cuộc đối đầu, đụng độ. Các biện pháp và chiến thuật Trung Quốc sử dụng cứng rắn và nguy hiểm hơn trước, như thiết lập rào cản nổi, phun vòi rồng, truy đuổi, ngăn chặn, đâm va trực tiếp. Ngoài ra, theo phía Philippines, lực lượng hải cảnh Trung Quốc đang tiến hành một mô hình hoạt động mới, các tàu hải cảnh Trung Quốc tuần tra theo vòng “bắc - nam” ngoài khơi Luzon, trùng khớp với một đoạn của “đường chín đoạn” mà Tòa Trọng tài đã bác bỏ năm 2016²². Trong năm 2025, tàu tuần tra Trung Quốc cũng áp sát và tiến gần bờ biển các nước có yêu sách hơn. Kể từ đầu năm 2025, một nhóm tàu hải cảnh cỡ lớn của

¹⁹ Sumit Ahlawat, “China Challenges U.S. Navy’s ‘Gunboat Diplomacy’; Questions Legal Basis Of American South China Sea FON Ops”, *The EurAsian Times*, ngày 26/8/2025, <https://www.eurasiantimes.com/china-challenges-us-freedom-of-navigation-ops/>, truy cập ngày 23/11/2025.

²⁰ CIL Ocean Law and Policy Team, “South China Sea News No.143”, August 2025 <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2025/09/SCS-News-No.143.pdf>, truy cập 23/11/2025; Sumit Ahlawat, “China Challenges U.S. Navy’s ‘Gunboat Diplomacy’; Questions Legal Basis Of American South China Sea FON Ops”, tldd.

²¹ Jonathan Chin, “PLA drills aim to show strength: analyst”, ngày 29/6/2025, *Taipei Times*, <https://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2025/06/29/2003839435>, truy cập ngày 23/11/2025.

²² “China Begins Patrolling Boundary of its “Nine-Dash Line” Claim”, *Maritime Executive*, ngày 12/1/2025, <https://maritime-executive.com/article/china-begins-patrolling-boundary-of-its-nine-dash-line-claim>, truy cập ngày 23/11/2025.

Trung Quốc đã luân phiên thực hiện nhiệm vụ tuần tra ở khu vực ngoài khơi Zambales, Luzon, có thời điểm chỉ cách bờ biển Philippines khoảng 55 hải lý²³.

Thứ hai, Trung Quốc gia tăng sử dụng các thiết bị lặn và phương tiện không người lái tại Biển Đông và chuẩn bị cho “chiến tranh dưới nước”. Trong vòng 2-3 năm trở lại đây, Trung Quốc đã và đang gia tăng sử dụng các thiết bị và phương tiện không người lái tại Biển Đông. Từ tháng 7/2022 đến tháng 12/2024, theo Philippines, nước này đã thu giữ ít nhất năm thiết bị có nguồn gốc từ Trung Quốc²⁴. Đến ngày 19/5/2025, Philippines cho biết đã thu hồi được khoảng bảy thiết bị lặn không người lái nghi của Trung Quốc trong EEZ của Philippines²⁵. Về phạm vi hoạt động, các thiết bị này được phát hiện tại những địa điểm “quan trọng về mặt chiến lược trong quốc phòng và an ninh với Philippines và hàng hải quốc tế”²⁶. Hai trong số các thiết bị này bị phát hiện và thu giữ trong vùng biển quần đảo Philippines ngoài khơi Misamis Oriental và Masbate. Hai thiết bị khác được tìm thấy tại eo biển Luzon, tuyến hàng hải chiến lược ngăn cách chuỗi đảo thứ nhất và thứ hai, nơi đang chứng kiến hoạt động quân sự gia tăng của Philippines, Trung Quốc và Mỹ²⁷. Hải quân Philippines đã công bố các thiết bị thu giữ được và cho rằng nhiều khả năng chúng được Trung Quốc triển khai để khảo sát bản đồ vùng biển của Philippines, có thể phục vụ mục đích quân sự, như các hoạt động chuẩn bị “chiến tranh dưới nước”²⁸.

Thứ ba, Trung Quốc sử dụng vấn đề môi trường để hợp thức hóa yêu sách chủ quyền và thực thi quyền tài phán. Trước tiên, Trung Quốc dùng vấn đề môi trường để đưa lực lượng lên các thực thể không người ở Trường Sa. Vào giữa tháng 4/2025,

²³ AFP, “Manila deploys ship to counter China patrols”, *Taipei Times*, ngày 13/1/2025, <https://www.taipetimes.com/News/world/archives/2025/01/13/2003830125>, truy cập 23/11/2025; Maritime executive, tldd.

²⁴ Aaron-Matthew Lariosa, “Manila Recovers Chinese Underwater Drone Operating in Philippine Waters”, *USNI News*, ngày 1/10/2025, <https://news.usni.org/2025/10/01/manila-recovers-chinese-underwater-drone-operating-in-philippine-waters>, truy cập ngày 5/10/2025.

²⁵ GMA, “PCG: At least 6 Chinese underwater drones retrieved from PH waters so far”, *GMA News Online*, ngày 19/5/2025, https://www.gmanetwork.com/news/topstories/nation/946654/pcg-at-least-6-chinese-underwater-drones-retrieved-from-ph-waters-so-far/story/#goog_rewarded, truy cập ngày 5/10/2025.

²⁶ AFP/ec, “Captured underwater drone sent messages to China: Philippine military”, *CNA*, ngày 15/4/2025, <https://www.channelnewsasia.com/asia/captured-underwater-drone-sent-messages-china-philippine-military-5066901>, truy cập ngày 5/10/2025.

²⁷ Aaron-Matthew Lariosa, “Manila Recovers Chinese Underwater Drone Operating in Philippine Waters”, tldd.

²⁸ Aaron-Matthew Lariosa, “Manila Recovers Chinese Underwater Drone Operating in Philippine Waters”, tldd.

Trung Quốc đã đưa lực lượng chấp pháp tới đá Hoài Ân (Sandy Cay)²⁹ và tuyên bố là để thu thập “bằng chứng hoạt động phi pháp của Philippines và dọn sạch rác thải như chai nhựa, que gỗ và các loại mảnh vụn khác”³⁰.

Một động thái khác cũng cho thấy Trung Quốc đang sử dụng vấn đề môi trường và lý do bảo tồn sinh thái để tiến hành các bước đi củng cố yêu sách chủ quyền. Ngày 10/9/2025, Quốc vụ viện Trung Quốc công bố thành lập Khu bảo tồn thiên nhiên cấp quốc gia Hoàng Nham (bãi Scarborough)³¹; yêu cầu các bộ, ngành và chính quyền địa phương triển khai Quy chế về Khu bảo tồn thiên nhiên, đồng thời tăng cường giám sát và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm pháp luật³². Lễ thượng cờ trong khu vực thuộc khu bảo tồn đã được tổ chức trên boong tàu tuần tra *Dahao 3304* nhân dịp Quốc khánh Trung Quốc ngày 1/10³³. Theo AMTI, khu bảo tồn này được xây dựng dựa trên tuyên bố đường cơ sở lãnh hải tại bãi cạn Scarborough mà Trung Quốc đưa ra vào năm 2024, trong nỗ lực nhằm hợp thức hóa sự quản lý của Trung Quốc và hạn chế hoạt động đối với ngư dân Philippines ở khu vực này³⁴.

2. Một số đánh giá và nhận định

Trước hết, từ bối cảnh quốc tế, khu vực và trong nước nêu trên, có thể thấy Trung Quốc bước vào năm 2025 với những nhu cầu và sức ép đan xen. Một mặt, Bắc Kinh cần duy trì một môi trường bên ngoài tương đối ổn định để phục vụ cho nhu cầu phục hồi kinh tế, tránh những xung đột có thể làm gián đoạn hoạt động thương mại, đầu tư và chuỗi cung ứng. Mặt khác, Trung Quốc vẫn tiếp tục chiến lược khống chế, kiểm soát Biển Đông, giành và giữ không gian chiến lược, đặc biệt trong bối cảnh cạnh tranh chiến lược nước lớn ngày càng gay gắt. Sự đan xen về nhu cầu và sức ép

²⁹ Đá Hoài Ân, đá Cái Vung, bãi đá Tri Lễ và bãi đá Tri Lễ Đông là một cụm các cồn cát. Tên tiếng Anh gọi chung là Sandy Cay.

³⁰ Zhenzhen Liu, “China coastguard claims ‘sovereign jurisdiction’ of Sandy Cay in South China Sea”, *SCMP*, ngày 25/4/2025, <https://www.scmp.com/news/china/military/article/3307831/china-coastguard-claims-sovereign-jurisdiction-sandy-cay-south-china-sea>, truy cập ngày 15/10/2025.

³¹ Xinhua, “China releases details of Huangyan Dao national nature reserve”, *Gov.cn*, ngày 11/9/2025, https://english.www.gov.cn/news/202509/11/content_WS68c2639dc6d00fa19f7a25c5.html, truy cập ngày 15/10/2025.

³² “China's nature reserve at Scarborough - More than a decade too late”, *AMTI*, ngày 18/9/2025, <https://amti.csis.org/chinas-nature-reserve-at-scarborough-more-than-a-decade-too-late/>, truy cập ngày 15/10/2025.

³³ “China Sends Pointed Message with South China Sea Flag-Raising”, *China Global South Project*, ngày 2/10/2025, <https://chinaglobalsouth.com/2025/10/02/scarborough-shoal-china-flag-raising/>, truy cập ngày 15/10/2025.

³⁴ AMTI, “China's nature reserve at Scarborough - More than a decade too late”, tldd.

khuyến Bắc Kinh trở nên tinh vi hơn, thể chế hóa và công nghệ hóa trong việc khẳng định yêu sách và duy trì kiểm soát.

Sự tiếp nối trong các hoạt động của Trung Quốc tại Biển Đông năm 2025 trước tiên xuất phát từ mục tiêu chiến lược lâu dài của Bắc Kinh, đó là thiết lập sự kiểm soát thực tế vùng biển này. Hệ thống căn cứ tại Trường Sa và Hoàng Sa, sau hơn một thập kỷ bồi đắp và quân sự hóa, đã trở thành cấu phần cốt lõi trong chiến lược chống tiếp cận/chống xâm nhập (A2/AD) của quân đội Trung Quốc. Do đó, việc duy trì hoạt động hiện diện dày đặc, mở rộng quân sự hóa và áp dụng công cụ pháp lý đều nhằm hiện thực hóa mục tiêu này.

Thứ hai, như đã đề cập ở trên, cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung ngày càng mang tính cấu trúc, tạo áp lực buộc Trung Quốc phải duy trì hoặc tăng cường hoạt động ở Biển Đông để không đánh mất thế răn đe trước Mỹ và các đồng minh. Việc Hải quân Mỹ tiếp tục tiến hành các hoạt động tự do hàng hải (FONOP) và đẩy mạnh các hoạt động tuần tra chung với Nhật Bản, Australia, Philippines khiến Bắc Kinh coi việc bám trụ và hiện diện trên biển là yêu cầu bắt buộc nhằm giữ ưu thế chiến lược.

Thứ ba, do yêu sách “đường chín đoạn” bị cộng đồng quốc tế phản đối và bị phán quyết của Tòa Trọng tài bác bỏ năm 2016, việc tiếp tục đẩy mạnh các biện pháp hành chính và pháp lý phản ánh chiến lược dài hạn của Trung Quốc nhằm hợp thức hóa yêu sách bằng nội luật để bù đắp cho sự yếu thế trong luật quốc tế. Bên cạnh đó, khi Biển Đông trở thành điểm nóng chiến lược giữa các nước lớn, cuộc cạnh tranh còn diễn ra ở cả khía cạnh “luật chơi”. Trung Quốc muốn đóng vai trò định hình chuẩn mực của khu vực, như xây dựng một hệ thống “quy tắc Trung Quốc” trong quản lý vùng biển và thúc đẩy diễn giải UNCLOS theo hướng có lợi cho mình.

Trong năm 2025, Trung Quốc vẫn xem chiến thuật vùng xám là công cụ hiệu quả để hiện thực hóa yêu sách mà không phải đối mặt với nguy cơ leo thang quân sự. Chính vì mức độ hiệu quả đó, Bắc Kinh tiếp tục ưu tiên mở rộng và tinh vi hóa chiến thuật này trong năm 2025. Tuy nhiên, sự gia tăng độ “xám” trong các hoạt động của Trung Quốc ở Biển Đông phản ánh bước chuyển rõ ràng trong tính toán của Bắc Kinh: tự tin hơn vào năng lực răn đe - kiểm soát, năng lực duy trì hiện diện liên tục, cũng như khả năng phối hợp đa lực lượng giữa hải quân, hải cảnh và dân quân biển, quyết tâm đẩy Biển Đông sang trạng thái “áp đặt kiểm soát dưới ngưỡng xung đột”. Sự gia tăng mức độ xám là tín hiệu của một chiến lược dài hạn hướng tới kiểm soát thực chất.

Ngoài ra, sau nhiều năm bị cáo buộc phá hủy rạn san hô, xây đảo nhân tạo và khai thác tận diệt, việc chuyển sang diễn ngôn “bảo vệ sinh thái” giúp Trung Quốc xây

dựng lại hình ảnh và giảm bớt sự phản đối của cộng đồng quốc tế. Dưới danh nghĩa bảo vệ môi trường, hệ sinh thái biển, Bắc Kinh triển khai các biện pháp hành chính - pháp lý, tuần tra, cấm đánh bắt và giám sát sinh thái nhằm mở rộng kiểm soát với mức độ đối kháng thấp hơn nhiều so với khi viện dẫn lý do chủ quyền hay an ninh. Vấn đề môi trường được Trung Quốc tận dụng như một công cụ để hợp thức hóa chủ quyền và mở rộng quyền tài phán trên Biển Đông.

Bên cạnh đó, việc Trung Quốc gia tăng sử dụng thiết bị công nghệ cao tại Biển Đông cho thấy một ưu tiên mới trong chiến lược biển của Trung Quốc và nhận định của Trung Quốc về việc cạnh tranh quân sự trong tương lai sẽ diễn ra chủ yếu dưới mặt nước, nơi thông tin, dữ liệu và các nền tảng không người lái giữ vai trò quyết định ưu thế chiến thuật. Trong khi phần lớn các nước ASEAN vẫn tập trung vào năng lực mặt nước, động thái này của Trung Quốc phản ánh mục đích thiết lập ưu thế trong một lĩnh vực mà các nước ASEAN còn hạn chế. GS Wang Shuhong, nhà địa chất biển thuộc Viện Hàn lâm Khoa học Trung Quốc, nhận định: “Biết rõ đáy biển” đồng nghĩa với sức mạnh vừa có thể che giấu phòng thủ, đặt bẫy, vừa phát hiện mối đe dọa³⁵.

Có thể thấy, năm 2025 Biển Đông tiếp tục bị định hình bởi chiến lược “kiểm soát thực tế” của Trung Quốc nhưng có các điểm nhấn chiến lược mới. Trung Quốc không chỉ mở rộng khả năng kiểm soát truyền thống mà còn hiện đại hóa công cụ thực thi, khiến môi trường chiến lược trong khu vực trở nên khó dự đoán và thách thức hơn đối với các nước có liên quan trong tranh chấp.

3. Một số dự báo về tình hình Biển Đông

Tình hình Biển Đông năm 2026 sẽ chịu ảnh hưởng của một số yếu tố từ bối cảnh quốc tế, khu vực, cũng như những yếu tố bên trong của một số quốc gia bao gồm Trung Quốc, Mỹ, Philippines.

Trước hết, cuộc chiến Nga - Ukraine vẫn chưa có dấu hiệu hạ nhiệt, buộc Washington phải tiếp tục phân bổ nguồn lực cho các ưu tiên chiến lược lớn. Năm 2026 có thể chứng kiến sự dao động nhất định trong mức độ hiện diện và răn đe của Mỹ ở Biển Đông - có thời điểm tăng mạnh để khẳng định cam kết, nhưng cũng có giai đoạn giảm tương đối nếu Washington phải ưu tiên cho châu Âu.

Đối với Trung Quốc, nước này tổ chức Đại hội Đảng lần thứ XXI vào năm 2027, do đó, 2026 là năm “tiền Đại hội” có thể là bước chuẩn bị cho nhiệm kỳ tiếp theo

³⁵ EurAsian Times Desk, “China Is Constructing World’s 1st “Deep Sea Station” in SCS to Extract 80 Billion Tons Worth of Energy”, *EurAsian Times*, ngày 5/4/2025, <https://www.eurasiantimes.com/china-is-building-worlds-first-undersea-research-station/>, truy cập ngày 15/11/2025.

của Tập Cận Bình. Trong bối cảnh này, giới lãnh đạo Trung Quốc có hai nhu cầu song song: (i) giữ ổn định môi trường bên ngoài; nhưng (ii) không được tỏ ra “mềm yếu” trên các vấn đề liên quan đến chủ quyền, an ninh quốc gia. Thực tế này có thể ảnh hưởng đến cách hành xử của Trung Quốc ở Biển Đông trong năm 2026: Một mặt, Trung Quốc tăng cường chiến thuật cứng rắn hơn nhưng tránh bùng nổ chiến lược. Biển Đông có thể trở thành nơi lãnh đạo Trung Quốc chứng minh lập trường cứng rắn với công chúng và nội bộ Đảng, song sẽ cố kiểm soát rủi ro để không phá vỡ không khí “ổn định phục vụ Đại hội”. Mặt khác, năm 2026 có thể xuất hiện các động thái tập trận cường độ cao, diễn tập đổ bộ, triển khai khí tài mới, phối hợp hải quân - không quân - lực lượng không người lái trên Biển Đông để thể hiện “quyết tâm” và phô trương sức mạnh.

Ngoài ra, năm 2026 sẽ là năm đầu tiên thực hiện Quy hoạch 5 năm lần thứ 15. Trong bản Khuyến nghị chính thức cho Quy hoạch 5 năm lần thứ 15, Trung Quốc đã xác định “tăng cường khai thác, sử dụng và bảo vệ biển;... nâng cao năng lực quản lý và chiến lược về biển, thúc đẩy phát triển kinh tế biển chất lượng cao, đẩy nhanh xây dựng Trung Quốc trở thành cường quốc biển; tăng cường đổi mới khoa học - công nghệ biển, củng cố và nâng cao lợi thế của ngành chế tạo thiết bị biển, phát triển mạnh các ngành công nghiệp biển mới nổi và phát triển ngành dịch vụ vận tải biển hiện đại; ...củng cố hệ thống bảo đảm và hỗ trợ cho hoạt động khảo sát vùng biển sâu và vùng cực; kiên quyết bảo vệ quyền lợi và an ninh biển, nâng cao năng lực thực thi pháp luật trên biển và năng lực tư pháp hàng hải”³⁶. Điều này đồng nghĩa với việc ngân sách và sự quan tâm dành cho hiện đại hóa hải quân, hải cảnh, lực lượng không người lái, hệ thống giám sát biển tầng sâu sẽ tiếp tục được duy trì và tăng cường. Biển Đông sẽ là không gian triển khai cụ thể các ưu tiên đó.

Về phía Mỹ, năm 2026 có thể sẽ chứng kiến sự thay đổi trong cách thức và cường độ can dự của Mỹ ở Biển Đông. Ngày 5/12/2025, chính quyền Tổng thống Trump đã công bố Chiến lược an ninh quốc gia mới, thể hiện sự điều chỉnh trong nhận định và định hướng chính sách của Mỹ đối với châu Á và Biển Đông. Tại khu vực châu Á, Washington vẫn nhấn mạnh mục tiêu ngăn chặn chiến tranh bằng việc duy trì ưu thế quân sự vượt trội, bảo đảm khu vực tự do và rộng mở bằng việc “duy trì tự do hàng

³⁶ Xinhua, “中共中央关于制定国民经济和社会发展第十五个五年规划的建议” (Kiến nghị của Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc trong xây dựng Quy hoạch 5 năm lần thứ 15 về phát triển kinh tế và xã hội), Gov.cn, ngày 28/10/2025, https://www.gov.cn/zhengce/202510/content_7046052.htm, truy cập ngày 23/11/2025.

hải trên các tuyến đường biển trọng yếu” và bảo vệ Chuỗi đảo thứ nhất³⁷. Ngoài ra, Mỹ cũng xác định một thách thức an ninh là nguy cơ Biển Đông bị “một thế lực thù địch” áp đặt “phí qua lại”, hoặc “tệ hơn, đóng mở tuyến hàng hải này tùy ý”³⁸. Tuy nhiên, chiến lược này không đề cập đến cạnh tranh nước lớn và cũng không mô tả Bắc Kinh như một thách thức mang tính hệ thống với trật tự quốc tế do Mỹ dẫn dắt³⁹. Thay vào đó, Trung Quốc chủ yếu được nhìn nhận qua lăng kính kinh tế, như một đối thủ cạnh tranh về thương mại và công nghiệp⁴⁰. Đối với đồng minh và đối tác, Philippines và phần lớn Đông Nam Á hầu như không được nhắc tới, chiến lược cũng chuyển kêu gọi “chia sẻ gánh nặng” sang “chuyển dịch gánh nặng”⁴¹. Những khái niệm trung tâm trong chính sách đối ngoại của Mỹ trước đây như “trật tự dựa trên luật lệ”, tôn trọng “luật pháp quốc tế” cũng không còn được đề cập trong chiến lược lần này. Bên cạnh đó, trong năm 2026, Mỹ sẽ tiến hành bầu cử giữa nhiệm kỳ, trong đó, toàn bộ Hạ viện và 1/3 Thượng viện sẽ được bầu lại. Do vậy, ưu tiên của Mỹ vẫn là chính trị trong nước. Theo một số chuyên gia, có thể Mỹ thậm chí sẽ giảm trọng tâm vào cạnh tranh chiến lược và cởi mở hơn với việc chấp nhận các phạm vi ảnh hưởng⁴², đồng thời vai trò của các chuẩn mực, luật pháp quốc tế và thể chế trong tư duy chiến lược của Mỹ sẽ suy giảm⁴³.

Về phía Philippines, dưới thời Tổng thống Ferdinand Marcos Jr., nước này đã xoay trục rõ rệt sang tăng cường liên minh với Mỹ và cứng rắn hơn với Trung Quốc ở Biển Đông. Năm 2026, Manila sẽ đảm nhiệm vai trò Chủ tịch ASEAN, điều này

³⁷ White House, “National Security Strategy of the United States of America”, ngày 5/12/2025, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf>, tr.5, truy cập ngày 14/12/2025.

³⁸ White House, t.lđđ, tr. 24.

³⁹ Rebecca Lissner, Will Freeman, David Sacks, Liana Fix, Steven A. Cook, Michelle Gavin, và Paul B. Stares, “Unpacking a Trump Twist of the National Security Strategy”, *CFR*, ngày 6/12/2025, <https://www.cfr.org/expert-brief/unpacking-trump-twist-national-security-strategy#chapter-title-0-3>, truy cập ngày 14/12/2025.

⁴⁰ Jessie Yeung, Mike Valerio, “Trump’s security strategy is making a hard pivot on China. Why now?”, *CNN*, ngày 12/12/2025, <https://edition.cnn.com/2025/12/11/china/trump-national-security-strategy-china-taiwan-intl-hnk>, truy cập ngày 14/12/2025.

⁴¹ Rebecca Lissner, Will Freeman, David Sacks, Liana Fix, Steven A. Cook, Michelle Gavin, và Paul B. Stares, “Unpacking a Trump Twist of the National Security Strategy”, t.lđđ.

⁴² “Breaking down Trump’s 2025 National Security Strategy”, *Brookings*, ngày 8/12/2025, <https://www.brookings.edu/articles/breaking-down-trumps-2025-national-security-strategy/>, truy cập ngày 14/12/2025.

⁴³ C. Raja Mohan, “What the 2025 National Security Strategy Means for Asia”, *Foreign Policy*, ngày 8/12/2025, <https://foreignpolicy.com/2025/12/08/2025-us-national-security-strategy-trump-asia-china-taiwan/>, truy cập ngày 14/12/2025.

mở ra khả năng đẩy vấn đề Biển Đông lên cao trong chương trình nghị sự khu vực. Hơn thế nữa, năm 2026 đánh dấu 10 năm phán quyết của Tòa Trọng tài trong vụ Philippines kiện Trung Quốc. Đây là dịp rất dễ được tận dụng cho cuộc chiến pháp lý và chiến dịch tuyên truyền với các hội thảo, tuyên bố, báo cáo của các nước và tổ chức quốc tế nhằm khẳng định lại giá trị pháp lý của phán quyết, nhấn mạnh sự phi pháp của “đường chín đoạn”. Trung Quốc chắc chắn tiếp tục bác bỏ, nhưng sức nặng chính trị - chuẩn tắc của mốc 10 năm này sẽ tăng, nhất là vì Philippines với tư cách là Chủ tịch của ASEAN sẽ chủ động tận dụng cơ hội này.

Kết luận

Trong năm 2025, từ bối cảnh quốc tế, khu vực và trong nước, Trung Quốc chịu tác động của nhiều nhu cầu và sức ép chiến lược: duy trì môi trường bên ngoài tương đối ổn định để phục vụ mục tiêu phục hồi kinh tế, ổn định chính trị, đồng thời phải bảo vệ không gian chiến lược trên biển và củng cố tính chính danh trong nước, nhất là trong bối cảnh cạnh tranh chiến lược với Mỹ gia tăng. Sự đan xen này khiến Trung Quốc không có động cơ leo thang quân sự trực diện ở Biển Đông, nhưng cũng không giảm căng thẳng một cách thực chất. Năm 2025, do vậy, hành vi và quá trình triển khai của Trung Quốc trở nên tinh vi, thể chế hóa và công nghệ hóa hơn. Bên cạnh việc duy trì các hoạt động quân sự, bán quân sự và hành chính - pháp lý, Trung Quốc ngày càng đẩy mạnh việc sử dụng diễn ngôn môi trường như một công cụ để hợp thức hóa chủ quyền và mở rộng việc thực thi quyền tài phán. Song song với đó, Bắc Kinh tăng cường triển khai thiết bị lặn và các phương tiện không người lái, cho thấy bước dịch chuyển sang một hình thái cạnh tranh mới trong không gian dưới nước. Những điều chỉnh này phản ánh sự thích ứng chiến lược của Trung Quốc trước bối cảnh pháp lý bất lợi và sức ép quốc tế gia tăng, đồng thời nhằm củng cố sự kiểm soát mà không gây ra mức đối kháng quá lớn.

Năm 2026, tình hình Biển Đông sẽ chịu tác động đan xen của bối cảnh quốc tế, khu vực và các yếu tố chính trị - chiến lược nội bộ của những chủ thể then chốt như Mỹ, Trung Quốc và Philippines. Sự tiếp diễn của cuộc chiến Nga - Ukraine sẽ buộc Washington phải phân bổ nguồn lực giữa châu Âu và Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, trong khi đối với Trung Quốc, năm 2026 là năm “tiền Đại hội XXI” và năm đầu thực thi Quy hoạch 5 năm lần thứ 15, Bắc Kinh sẽ gia tăng các biện pháp kiểm soát, đẩy mạnh hiện đại hóa hải quân, hải cảnh và năng lực tác chiến công nghệ cao tại Biển Đông. Trong khi đó, với vai trò Chủ tịch ASEAN và mốc 10 năm Phán quyết Trọng tài 2016, nhiều khả năng Philippines sẽ đẩy mạnh luật hóa và quốc tế

hóa vấn đề Biển Đông, tạo thêm áp lực chuẩn tắc và pháp lý đối với Trung Quốc trong năm 2026. Trong thời gian tới, dự báo tình hình Biển Đông sẽ tiếp tục diễn biến phức tạp và khó lường.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- “Sandy Cay: một điểm nóng mới ở Biển Đông và mối liên quan với Việt Nam”. *Đại sứ ký Biển Đông*, ngày 29/4/2025, <https://dskbd.org/2025/04/29/sandy-cay-mot-diem-nong-moi-o-bien-dong-va-moi-lien-quan-voi-viet-nam/>, truy cập ngày 15/10/2025.
- Aaron-Matthew Lariosa. “U.S. Navy Holds South China Sea FONOP at Scarborough Shoal”. *Naval News*, ngày 13/8/2025, <https://www.navalnews.com/naval-news/2025/08/u-s-navy-holds-south-china-sea-fonop-at-scarborough-shoal/>, truy cập ngày 15/11/2025.
- Aaron-Matthew Lariosa. “Manila Recovers Chinese Underwater Drone Operating in Philippine Waters”. *USNI News*, ngày 1/10/2025, <https://news.usni.org/2025/10/01/manila-recovers-chinese-underwater-drone-operating-in-philippine-waters>, truy cập ngày 5/10/2025.
- “China's nature reserve at Scarborough - More than a decade too late”. *AMTI*, ngày 18/9/2025, <https://amti.csis.org/chinas-nature-reserve-at-scarborough-more-than-a-decade-too-late/>, truy cập ngày 15/10/2025.
- CIL Ocean Law and Policy Team. “South China Sea News No.143”. *CIL*, August 2025 <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2025/09/SCS-News-No.143.pdf>, truy cập 23/11/2025.
- EurAsian Times Desk. “China Is Constructing World’s 1st “Deep Sea Station” in SCS to Extract 80 Billion Tons Worth Of Energy”. *EurAsian Times*, ngày 5/4/2025, <https://www.eurasiantimes.com/china-is-building-worlds-first-undersea-research-station/>, truy cập ngày 15/11/2025.
- Greg Torode. “Exclusive: China's most advanced bombers seen on disputed South China Sea island”. *Reuters*, ngày 28/5/2025, <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/chinas-most-advanced-bombers-seen-disputed-south-china-sea-island-2025-05-28/>, truy cập ngày 15/10/2025.
- Henry Zwartz. “Intelligence reveals scale of China's base-building in the South China Sea”. *ABC*, ngày 30/7/2025, <https://www.abc.net.au/news/2025-07-30/tracking-militarisation-in-the-south-china-sea/105473948>, truy cập ngày 15/10/2025.
- Jonathan Chin, “PLA drills aim to show strength: analyst”. *Taipei Times*, ngày 29/6/2025, <https://www.taipetimes.com/News/taiwan/archives/2025/06/29/2003839435>, truy cập 23/11/2025.
- Mark Ernest Villeza. “PCG: China reinstalls floating barriers in Panatag”. *Philstar*, ngày 26/3/2025, <https://www.philstar.com/headlines/2025/03/26/2431118/pcg-china-reinstalls-floating-barriers-panatag>, truy cập ngày 25/10/2025.
- Sumit Ahlawat. “China Challenges U.S. Navy’s ‘Gunboat Diplomacy’; Questions Legal Basis Of American South China Sea FON Ops”, *The EurAsian Times*, ngày 26/8/2025, <https://www.eurasiantimes.com/china-challenges-us-freedom-of-navigation-ops/>, truy cập 23/11/2025
- Zhenzhen Liu. “China Coastguard Claims ‘Sovereign Jurisdiction’ of Sandy Cay in South China Sea”. *SCMP*, ngày 25/4/2025, <https://www.scmp.com/news/china/military/article/3307831/china-coastguard-claims-sovereign-jurisdiction-sandy-cay-south-china-sea>, truy cập ngày 15/10/2025.